

Начало>Законодателство и съдебна практика>Право на ЕС

Право на ЕС

Европейският съюз (ЕС) разполага със собствена правна система и право: основните правила и принципи са заложи в учредителните Договори. ЕС може да приема правни и законодателни актове, които държавите членки трябва да спазват и прилагат.

Законодателството на ЕС е правно обвързващо и публично достъпно на всички [официални езици на ЕС](#). Чрез уебсайта [EUR-Lex](#) разполагате с достъп до пълните текстове на правните документи на ЕС на всички тези езици и можете да търсите определен закон или законодателен акт.

Източници на правото на ЕС

Двата основни източника на правото на ЕС са: **първичното** и **вторичното право**.

Първичното право се състои от договори, с които се определя правната рамка на Европейския съюз. Вторичното право се състои от правни инструменти, основани на тези договори, например регламенти, директиви, решения и споразумения. Освен това има общи принципи на правото на ЕС, [съдебната практика](#), развита от Съда на Европейския съюз, и [международното право](#).

Отличителна черта на правото на ЕС е, че то може да подлежи на пряко изпълнение пред съдилищата на държавите — членки на ЕС („пряко действие“) и че законите на държавите — членки на ЕС, могат да бъдат обявени за неприложими, ако противоречат на правото на ЕС („върховенство“ на правото на ЕС).

Първично право на ЕС (Договорите)

Първичното право може да се счита за върховния източник на правото в Европейския съюз. То е на първо място в европейския правен ред и се състои главно от следните [договори](#):

„учредителните“ договори: [Договорът за Европейския съюз](#), [Договорът за функционирането на Европейския съюз](#) и [Договорът за създаване на Европейската общност за атомна енергия](#),

протоколите и приложенията към договорите, договорите за присъединяване на държавите членки към Европейския съюз и други договори.

Взети заедно тези договори уреждат разделението на правомощията между Съюза и държавите членки, процеса на вземане на решения, правомощията на институциите на ЕС и обхвата на техните дейности в рамките на всяка област на политиката.

Последното преразглеждане на първичното право на ЕС беше извършено с [Договора от Лисабон](#), който влезе в сила през декември 2009 г. (договорите, посочени по-горе, включват измененията, въведени с Лисабонския договор).

Вторично право на ЕС (законодателство, споразумения и др.)

Вторичното право се състои от така наречените едностранни актове и споразумения.

Едностранни актове са най-вече актовете, изброени в член 288 от [Договора за функционирането на Европейския съюз](#): регламенти, директиви, решения, становища и препоръки. Освен това има специфични актове, основани на предишни договори: например в областта на наказателноправните въпроси продължават да се прилагат „рамкови решения“ (те се приемаха преди влизането в сила на Договора от Лисабон, когато съдебното и полицейското сътрудничество по наказателноправни въпроси беше със специален статут — можете да откриете повече информация за това като щракнете на следната връзка: [резюмета — наказателноправни въпроси до ноември 2009 г.](#)). Правнообвързващите актове, приети по реда на законодателна процедура (например регламенти, директиви и рамкови решения), се считат за законодателни актове или „законодателство“.

Споразуменията се състоят от: международни споразумения или конвенции, подписани от Общността или Европейския съюз и дадена държава или организация извън ЕС, споразумения между държавите членки и междуинституционални споразумения, сключвани от различни институции на ЕС.

Резюмета на законодателство и допълнителна информация

Наред с това, че предоставя достъп до пълните текстове на всички документи от правото на ЕС, уебсайтът [EUR-Lex](#) съдържа и рубрика [„Резюмета на законите на ЕС“](#), в която основните аспекти на законодателството на ЕС са представени по сбит и лесен за четене начин. Рубриката съдържа около 2000 резюмета на законодателството на ЕС, разделени по тематични области, отговарящи на [дейностите на ЕС](#). Темите варират от селско стопанство до транспорт и представляват цялостно и актуално представяне на законодателството на ЕС. Това, което не е обхванато обаче, са правните решения, които са само от временен интерес — например решенията за отпускане на безвъзмездна помощ.

Освен това в базата данни [EUR-Lex](#) се проследява развитието по всички законодателни предложения в хода на процеса на вземане на решения в институциите на ЕС, а [Europe Direct](#) допълва горепосочената база данни, като предлага лесни за разбиране резюмета на понякога доста дългото и техническо законодателство на ЕС (и отговаря на въпроси на гражданите относно ЕС).

Последна актуализация: 20/01/2020

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Във връзка с оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз в момента Комисията актуализира част от съдържанието на този уебсайт. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.